

Delområde

Välluv

Antagen av kommunfullmäktige 12 juni 2018.

Natur- och kulturmiljöprogram
helsingborg.se/naturochkultur

HELSEINGBORG

Vad är ett natur- och kulturmiljöprogram?

Våra natur- och kulturmiljöer är viktiga för stadens attraktionskraft nu och i framtiden. Natur- och kulturmiljöprogrammet beskriver de mest värdefulla natur- och kulturmiljöerna i Helsingborgs stad. Det ger oss;

- *en samlad helhetsbild av Helsingborgs värdefulla natur- och kulturmiljöer i ett gemensamt dokument.*
- *bra kunskap för att bevara, informera om och stärka kvaliteter i våra natur- och kulturmiljöer.*
- *ett uppdaterat och förbättrat planeringsunderlag för att styra markanvändningen och sköta våra värdefulla miljöer.*
- *möjlighet att uppnå nationella, regionala och lokala miljö kvalitetsmål.*
- *underlag för att bilda nya kommunala naturreservat.*

Natur- och kulturmiljöer är viktiga för att människor ska trivas och må bra. De ger en känsla av sammanhang, och kan öka invånarnas stolthet för sitt område eller sin bygd genom att stärka dess identitet. Många värdefulla miljöer fungerar som populära utflyktsmål och är en tillgång för rekreation och friluftsliv. Genom en ökad lokal delaktighet och bra information kan fler personer bli intresserade av att bevara, utveckla och upptäcka våra natur- och kulturmiljöer.

Enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken är kommunen skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden i samband med att vi planlägger och fattar beslut om nya områden. Vi är skyldiga att bevara och utveckla dessa miljöer för framtida generationer. Kunskapen om vårt kulturarv ger oss också perspektiv på vår egen tid och en förståelse för att framtidens helsingborgare kan komma att leva på annat sätt än vad vi gör nu. Kunskap om växt- och djurarter hjälper oss att tolka markhistorien och tillstånd i naturen.

Stadsbyggnadsförvaltningen och kulturförvaltningen har gemensamt ansvar för att ta fram natur- och kulturmiljöprogrammet. Det kommer att ersätta tidigare Naturvårdsplan för Helsingborgs kommun (Stadsbyggnadskontoret 1992) och Kulturminnesvårdsprogram för Helsingborgs kommun (Helsingborgs museum 1991). Genom att förena natur- och kulturmiljöerna i ett gemensamt dokument vill vi tydliggöra samband och helhet, till exempel genom att visa vilka platser som har natur- och kulturvärden som sammanfaller.

Natur- och kulturmiljöprogrammet har stöd av Helsingborgs Vision 2035 och Översiktsplan 2010. Det är ursprungligen ett mål i stadens Miljöprogram (2011-2015). Natur- och kulturmiljöprogrammet är en sam-

manställning av nuvarande kunskap som fördjupas genom inventering, rapporter, bevarandeprogram med mera. Det är ett av flera fördjupade kunskaps- och planeringsunderlag för Helsingborgs översiktsplanering som ska underlätta när vi gör avvägningar mellan olika intressen i samhällsplaneringen. Natur- och kulturmiljöprogrammet kommer att vara ett kunskapsunderlag till nästa översiktsplan och underlaget är tillgängligt i Helsingborgs stads digitala karttjänst.

Beskrivningarna av värdefulla natur- och kulturmiljöer är indelade i 13 delområden; *Allerum, Bårslöv, Fjärestad, Fleninge, Frillestad, Hässlunda, Kattarp, Kropp, Kvistofta, Mörap, Ottarp, Välinge och Välluv*. Gränserna motsvarar i princip de socknar som har funnits i nuvarande Helsingborgs stad. Natur- och kulturmiljöprogrammet fokuserar i första etappen på landsbygden. Delområdet Helsingborgs centralort/ Raus socken ligger utanför avgränsningen.

Layout och foto: Stadsbyggnadsförvaltningen, där inget annat anges.

Arbetsgrupp: Stadsbyggnadsförvaltningen/Översiktsplaneenheten samt Kulturförvaltningen/Kulturmagasinet. Mia Jungskär stadsantikvarie, Widar Narvelo kommunekolog, Ami Cvitan Trelman projektledare, Christina Andersson, Birgit Müller, Eva Fransson.

Citera oss gärna men ange källan. Har du frågor eller synpunkter är du välkommen att kontakta översiktsplaneenheten på stadsbyggnadsförvaltningen, telefon 042-10 50 00. Du kan också läsa mer på helsingborg.se/naturochkultur

HELSINGBORG

Innehåll

Naturgivna förutsättningar	4
Kulturlandskapet, vägnätet och järnvägen	4
Trädgårdsnäringen	6
Välluvs kyrkby	7
Påarp	8
Ekeberga och Långeberga gårdar och skogar	10
Ljusekulla gård och Krokstorps gård med omgivande skogsdungar	11
Sammanfattning av befintliga värden och skydd	12
Skyddade natur- och kulturmiljöer	14
Lokala natur- och kulturvärden att förstärka i planeringen	15
Källor	16

Välluv

Aktuellt område är vitt på kartan.
Delområdesgränser är streckade.

Naturgivna förutsättningar

Välluvs socken är 13 kvadratkilometer stort och präglas av högklassig åkermark på moig, lerig morän. Lussebäcken rinner igenom området och vidare ner i Ramlösaparken för att ansluta till Råån på Råå. Havsöring vandrar upp i systemet. Ytterligare en bäck går från södra Påarp förbi Välluv och passerar en damm innan den ansluter till Lussebäcken.

Områdets topografi präglas av Helsingborgsryggens västliga kant med lågpunkterna i den västra delen. Marken stiger från Långeberga och Ramlösabäcken österut mot Påarp. Höjdskillnaden varierar cirka 30-40 meter mellan Långeberga och Påarp.

Landskapet runt Påarp och Välluv är småbrutet med spridda lövskogsdungar, trädrader och mörkelgravar. Sockenområdet har i övrigt några ovanligt vackra, trädbevuxna gränser med ek, ask och andra trädslag, bland annat väster om Långeberga-skogen samt väster om Påarp.

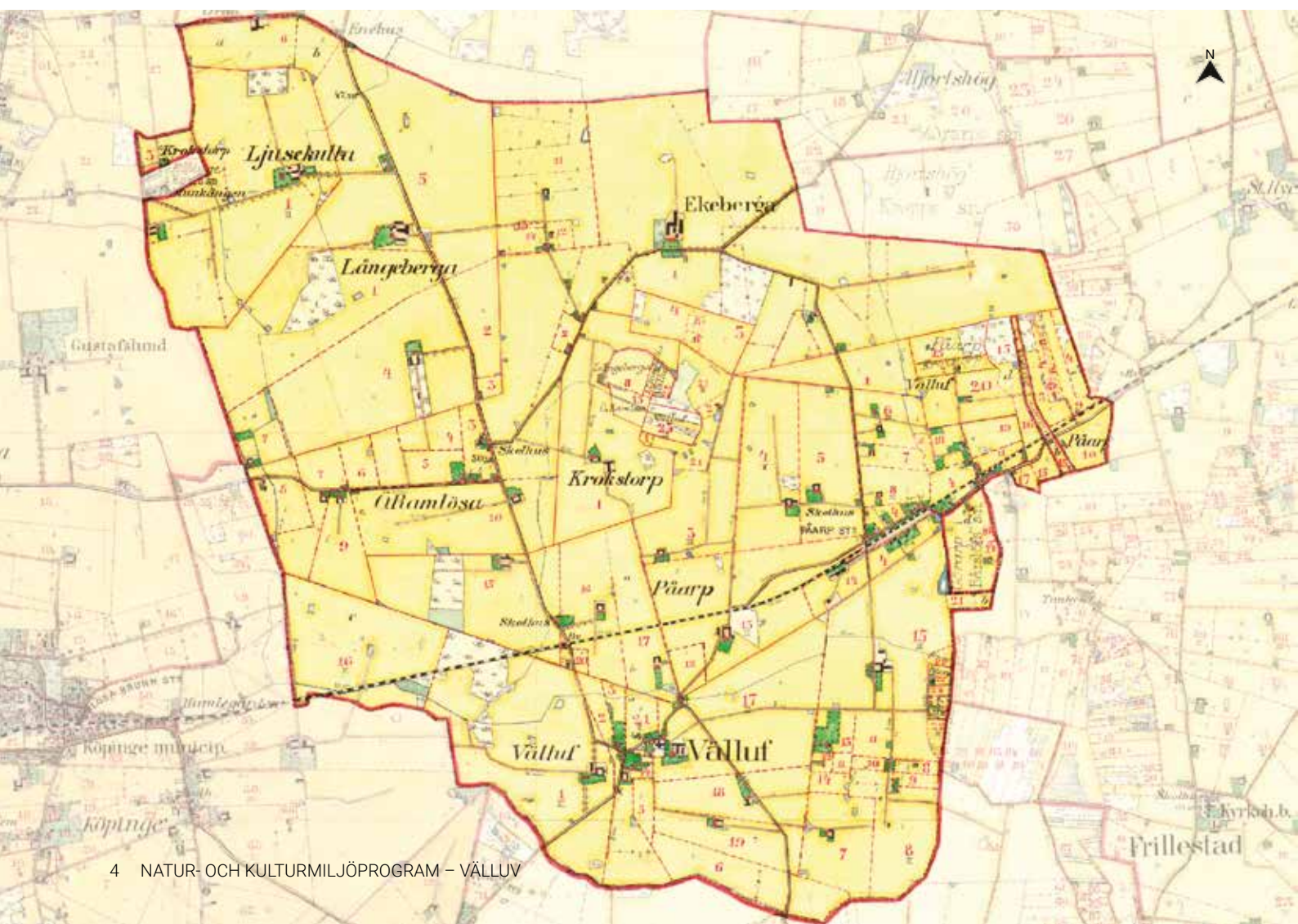

Landskapet norr om Påarp.

Ek vid Ekeberga gård.

Häradsekonomiska kartan 1910-15.

Kulturlandskapet, vägnätet och järnvägen

Ett fåtal högar och stenåldersboplatser samt ett flertal lösfynd vittnar om att Välluvs socken var bebyggd under förhistorisk tid. Enligt fornlämningsinventeringen från 1986 finns det rester av fyra stenåldersboplatser, varav två anses vara säkra.

Byarna i området har legat på rad från norr till söder, Långeberga, Östra Ramlösa, Påarp samt Välluvs kyrkby. Mellan dessa finns några ensamgårdar som Ljusekulla och Krokstorp. Socknen drabbades hårt av de svensk-danska krigerna. Vid krigsslutet 1679 var det stora delar av socknen övergiven, bland annat Långeberga och Krokstorp, som låg öde men trakten återhämtade sig.

Områdets västra del har tidigare varit obebyggd och bestått av betesmark i Välluvs sockens fälad. I området fanns det även en mindre våtmark som kallas Refs måse där man har tagit torv. Såväl byarna som ensamgårdarna hade del i den gemensamma fäladen. Söder om Välluf, på andra sidan sockengränsen, fanns det enligt 1700-talskartorna ytterligare en stor gemensam betesmark, den samfällda fäladen till byarna Välluf, Påarp, Raus, Köpinge och Görarp.

Det historiska vägnätet har haft en lokal karaktär. Välluvs kyrkby var en mindre vägknut, där vägen mellan Råå och Mörap mötte en södergående väg från Vasatorp och Kropp som fortsatte mot Bårslöv. Idag finns det endast fragment av det historiska vägnätet som är bevarade. Mellan Bårslöv och Välluf är vägdragningen intakt. Inne i kyrkbyn finns också den gamla vägen kvar, liksom den dryga kilometerlånga sträckan från Östra Ramlösa mot sockengränsen i norr. Gatusträckningen längs järnvägsspåren i centrala Påarp överensstämmer i stort sett med äldre tiders dragning.

Även om 1700-talets och det tidiga 1800-talets landskap till stor del bestod av betesmarker har de präglats av närheten till Helsingborg. När staden växte fick närområdet allt större betydelse för att försörja staden med livsmedel. Odling, framförallt grönsaksodling, har satt sina avtryck genom flera växthus och landskapet har omvandlats till en fullåkersbygd.

Järnvägen mellan Helsingborg och Hässleholm öppnades för trafik 1875. Den skapade ännu bättre förutsättningar för trädgårdsnäringen. Grönsakerna krävde snabba transporter och med tågtrafiken nådde man nya marknader utanför Helsingborg. Trädgårdsodlingarna var så betydelsefulla att det gick dagliga avgångar med över 12 000 liter jordgubbar från Påarps station till Stockholm under 1930-talet.

Området är numera starkt präglad av motorvägen, E4/E6, som skär av områdets västra del i nord/sydlig riktning. Nya och moderna industriområden har omvandlat landskapet. Gränsen mellan staden och landsbygden har blivit allt otydligare, men i väster finns det en värdefull gräns i landskapet som markeras av en trädrad som visar var den gamla sockengränsen gick. Mot söder kan man svagt urskilja gränsen mot Bårslövs socken, även om den numera löper rakt igenom villakvarteren. Sockengränsen i norr mot Kropps socken sammanfaller delvis med kanten av Vasatorps golfbana. Andra viktiga gränser är gränsen i norra Påarp, som också gränsar till den så kallade "ekebergamarken" som är markerad på karta från 1800-talet. Gränsen är troligen mycket äldre än så.

Det finns ett antal anlagda våtmarker och dagvattenanläggningar, bland annat sydväst om Påarp och söder, respektive norr om Långeberga skog.

Utsikt mot Välluf från Sparrevägen.

*Påarps station 1874.
Foto: Helsingborgs museers samlingar*

Allé vid Vedelövsvägen.

Trädgårdsnäringen

I slutet av 1800-talet började man med handelsträdgårdar och det skedde snabba förändringar och specialisering inom köksväxtodlingen. Efter inspiration från Holland och England uppförde man i början av 1900-talet de första växthusen för att odla tomater och gurka i Sverige. I slutet av 1800-talet började människor söka sig in till städerna och blev beroende av att kunna köpa trädgårdsprodukter. Samtidigt grundade man många trädgårdsföretag som ofta låg i städernas utkanter, så även i Helsingborg.

Växthusodlingen var en viktig näringsgren i trakten kring Påarp, framförallt under 1930-talet. Området blev känt för de många växthusen och den intensiva grönsaksodlingen. Wälluvs socken sägs ha varit landets mest glastäckta distrikt. En av socknens invånare, Gustav Svensson i Östra Ramlösa, började odla jordgubbar i slutet av 1890-talet. Odlingen ökade så mycket att han kunde utvidga försäljningen till Stockholm.

Gustav köpte mer mark och började samarbeta med två odlare från Påarp, bröderna Alfred och Gustav Nilsson. Tågen med jordgubbar avgick dagligen från Påarp. Det fanns många faktorer som förklarar varför jordgubbsodlingarna i området nådde sådana framgångar, bra klimat och jordmån, god tillgång på gödsel från närliggande lantbruk, lätt att få arbetskraft och goda transportmöjligheter.

Växthusen är fortfarande ett karaktäristiskt inslag i landskapet även om många är borta eller har förfallit. Trädgårdsmästerier och växthus finns vid alla infartsvägar till Påarp, vid Ljusekulla och i Östra Ramlösa by. Söder om Påarp, mot gränsen till Bårslövs socken, finns ett område där växthusen står ovanligt tätt. Att fastighetsbildningarna är små, kan både ses som en orsak till och ett resultat av grönsaksodlingen.

Söder om Påarp finns många växthus.

Växthus vid Välluv.

Välluvs kyrkby

Välluvs kyrka härstammar från 1100-talet men namnet kan ha sitt ursprung i förhistorisk tid. Första stavelsen lär vara en förkortning av det hedniska mansnamnet Væter. Ändelsen -löv kan komma av verbet "lämna", från engelskans leave. I så fall syftar det på någon form av arvegods. Välluv stavades som Vætlöf 1390. Vid J. Lorents Gillbergs uppteckning från 1765 står det att åkern var liten men bördig och att ängen gav endast liten höbärgning, men var bevuxen med "vacker surskog".

På Skånska rekognosceringskartan från tidigt 1800-tal finns det sex gårdar i Välluv, varav en dubbelgård. En av gårdarna, Välluv nr 1, var häradshövdingeboställe i Luggude härad mellan 1706 till 1860. Häradshövdingen ansvarade för tinget i Mörap. Välluv är fortfarande en liten intakt kyrkby. På vardera sida om kyrkan finns Prästgården och Klockaregården. Prästgårdens bostadslänga är från 1820 och är idag församlingsgård. Resten av gården inrymmer Vällufbygdens Hembygdsförening som har ett lokalhistoriskt museum med många föremål från lantbruk, trädgårdsnäring, hantverk med mera.

Välluvs kyrkby.

Klockaregården var ursprungligen en kringbyggd gård men har idag tre längor. Den siste klockaren som bodde här var organisten Alvar Gustav Björklund. Sedan 1913 har gården drivits bland annat som jordbruk och handelsträdgård. Den är renoverad år 1933. På Välluv 3:57, ungefär där den gamla dubbelgården tidigare låg, finns det äldre bebyggelse. Även Välluv 1:1 är en stor gård som ligger kvar i ett oskiftat läge med väl sammanhållna byggnader från tidigt 1900-tal. Dessutom finns det ett antal enbostadshus som visar byns småskaliga utveckling under 1900-talet.

Strax söder om kyrkbyn har Helsingborgs stad anlagt en våtmark på 4 hektar. Våtmarken bidrar med en värdefull biotop för växt- och djurlivet i ett landskap som annars är fattigt på vatten. Den har på kort tid blivit ett framträdande inslag i landskapsbilden. Våtmarken kommer också att gynna vattenkvaliteten och miljön i Lussebäcken. Området runt våtmarken är betat och det finns anlagda stigar till Påarp. Våtmarken ger därför möjlighet till tätortsnära rekreation för de boende i byn.

Välluvs kyrka.

Hembygdsmuseum.

Våtmarken i Välluv.

Påarp

Påarps bondby och stationssamhälle.

Namnet Påarp förekommer på flera platser i Skåne. Ändelsen -arp kommer av ordet torp, som syftar på "nybygge" eller "utflyttargård". Man tror att ordet På- kommer från mansnamnet Pa(i). Den historiska bondbyn kallades för Poe-rup år 1524 och låg 400 meter nordost om Välluvs kyrkby. Byn bestod av fyra kringbyggda gårdar och ett torp. Bondbyn brann 1815 och blev enskiftad strax därpå. Istället för att bygga upp byn på samma plats lade man ut gårdarna på de nya, skiftade ägorna.

När järnvägen kom på 1870-talet byggde man stationshuset öster om den gamla bondbyn, vilket lär ha berott på de starka markägarnas agerande. Påarps samhälle utvidgades kring stationen och längs med spåren utefter vägen mellan Helsingborg och Mörarp. Det växande stationssamhället förde med sig både service och verksamheter. Det första stationshuset ersattes 1904 av ett nytt stationshus som låg norr om spåren, där Påarps centrum ligger. Under sent 1800-tal och tidigt 1900-tal fanns det tegelbruk, mejeri, smedja, bageri och två bryggerier i

byn. Industrierna bestod bland annat av Seemans stolfabrik och mattfabriken Canos. Redan 1897 hade man uppfört Folkets hus och nordväst om stationen låg småskolan, fattighuset och ett epidemisjukhus som senare blev ett ålderdomshem.

Helsingborgs renhållningsverk, Pudrettfabriken, låg på Maskinistgatan och invigdes 1904. Anläggningen tog hand om stadens latrin- och hushållsavfall som dagligen transporterades med tåg från Helsingborg. Latrininnehållet blandades med torv och såldes som gödsel till bland annat trädgårdsmästerier och lantbrukare, medan hushållsavfallet blev föda till anläggningens cirka hundra grisar. Fabriken var i bruk fram till 1967.

Mot slutet av 1940-talet uppförde man en rad enfamiljshus längs den u-svängda Glebers väg, norr om spåren. Kring denna gata expanderade bebyggelsen på 1950-talet och på 1960-talet tillkom seriebyggda enfamiljshus. De norra delarna av Påarp, som länge bestod av små jordbruksenheter, omvandlades därmed till modern villabebyggelse.

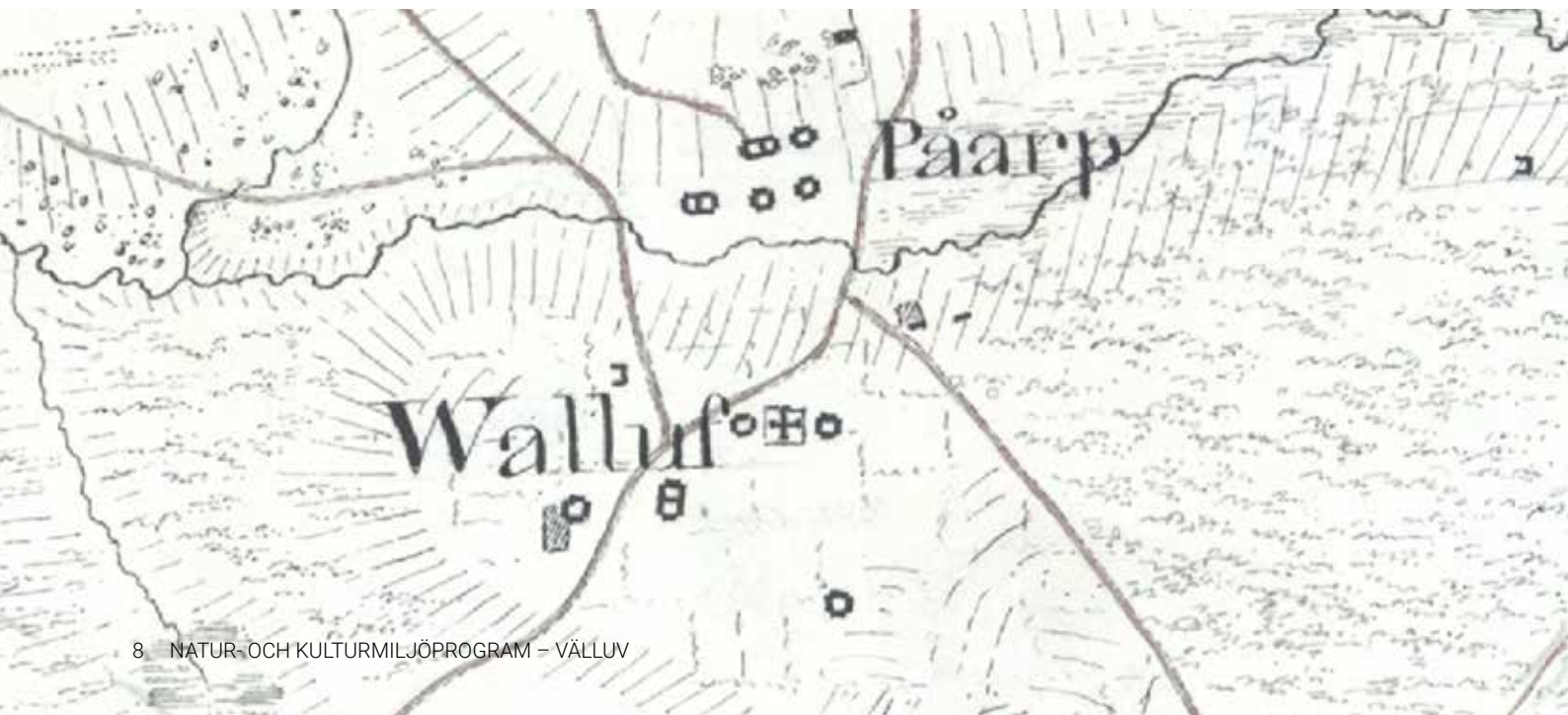

Gatusträckning längs järnvägen i Påarp.

Före detta småskola, nu scouternas hus.

Skånska rekognosceringskartan 1815.

Under 1960-talet tillkom det både affärslokaler och lägenheter längs Ekebergavägen. Mycket av den äldre bebyggelsen har försvunnit när samhället har vuxit men den gamla småskolan finns kvar. Folkets hus är också bevarat även om det har byggts till och förändrats i omgångar.

Hagaparken i Påarp

Omkring 1913 började Godtemplarna driva tivoli och basarer med dansbana i Flybjärs skog, nordost om stationssamhället. Anläggningen bytte namn till Haga år 1933, då den såldes till Harry Brandelius. I mitten av 1950-talet brann dansbanan och endast en del av fundamenten finns kvar. Hagaparken eller Flybjärs-skogen är en ängslövskog med ek, hassel, björk och bok. Skogens flora består bland annat av myskmadra och skogsknipprot, vilket tyder på att marken har använts för slåtter, så kallad stubbskottsäng eller lund.

Lövdungen är ett av flera exempel på äldre parkanläggningar som har övergått i ett mer förvildat tillstånd med naturvärden för flora och fauna. Den upphörda, intensiva hävden har gjort att parkkaraktären är borta.

Hagaparken.

Myskmadra tyder på gammal slåtter.

Påarp växer på 1960- talet. Foto: Helsingborgs museers samlingar.

Ekeberga och Långeberga gårdar och skogar

Ekeberga gård och skog

Vid Ekeberga finns det ett skogsparti med ek, bok och al. Skogen växer delvis på kärrmark och är omgärdad av välbevarade stengården. På våren blommar buskstjärnblomma, rikligt med vitsippor och lundvårlök. Större hackspett och stenknäck har observerats under häckningstid. Under 1500-talet pågick det stridigheter mellan bönderna och Välluvs kyrka angående rättigheterna att avverka träd i Ekebergaskogen, vilket är ett tecken på att marken har varit bevuxen med skog under mycket lång tid. Det sägs ha funnits rester av en gård i skogen. Troligtvis är det Ekeberga gård som nämns redan 1286. I samband med mordet på konung Erik Glipping ska en av de inblandade, Peder Jacobsson, ha varit ägare till "Ekeberga i Wälluf". Under 1660-talets rannsakingar, tidiga fornminnesinventeringar, berättar äldre personer från socknen att de har hört talas om en herrgård i "Ejebacre". Det är oklart vad som hände med gården. Vid en fornminnesinventering på nuvarande gård 1986 hittade man inga spår av denna.

Ekebergamarken finns markerad på kartor från tidigt 1800-tal tillsammans med "Ekeborgshuset" och en handfull gathus. Det finns fortfarande en bevarad ägogräns mot Påarp. Det finns inte någon större gård på kartorna förrän nuvarande herrgård blev byggd 1865. Till gården hör även ekonomilängor från 1800- och 1900-talet samt en ladufogdebostad. Det är en sammanhållen miljö och ett exempel på de storgårdar som fick goda förutsättningar efter skiftena.

Långeberga by och skog

Långeberga by är nämnd i ett medeltida brev från 1390 och finns på Buhrmans Skånekarta från 1684. På

Skånska rekognosceringskartan från 1812-1820 bestod byn av fyra gårdar i form av en radby längs den väg som idag kallas för Långebergavägen. Byn splittrades i samband med skiftena och kvar finns bland annat Långeberga gård och Alberga herrgård. I samband med att det gjordes en utgrävning vid Långeberga gamla bytomt år 2007 påträffades man en boplatz som blev daterad till järnåldern. Man hittade däremot inga spår från den medeltida byn. På senare tid har man anlagt en parkering runt Alberga gård men byggnaderna är bevarade. Långebergaskogen är en rest av byns samfällda utmark, troligen ett stycke som kallades för "Söndre kroken" på en karta från 1937. Idag är det en fuktig ädellövskog med hägg, ask, bok och ek. I skogen växer det bland annat lundvårlök, ormbär och vitsippor varav de två senare tyder på att det har funnits en slätteräng. I skogen trivs rådjur, räv och hermelin. Den fuktiga marken gör också att flera olika arter av snäckor trivs.

Lussebäcken är ett biologiskt värdefullt vattendrag i östra kanten av området. Vid Östra Ramlösa finns det gröna, steniga och skuggade partier. En västlig gren kommer norrifrån från området runt Bruces skog och de båda grenarna rinner samman sydväst om skogen. Längs dessa grenar har Helsingborgs stad anlagt så kallade tvåstegsdiken genom att fasa kanten och skapa svämplan där vattnet kan svämma. Träd växer längs bäcken, som även har börjat att meandra. Tvåstegsdiket är bland de första i sitt slag i Sverige och har med sin särskilda karaktär lockat besökare från Sverige och utlandet. I området ligger även försöksdammar som tidigare har använts för forskning. "Naturpunkt vattenvård" är en våtmark som är anlagd söder om skogen som en kvävefälla. 1,5 kilo-

meter söderut rinner denna gren av Lussebäcken samman med en fåra från Tjuvamossen i öster. Skogen är en viktig del i grönstråket mellan Ramlösa och Bruces skog.

Nyanlagt tvåstegsdike.

Tvästegsdike 2018.

Ekeberga gård.

Långebergaskogen.

Ljusekulla gård och Krokstorps gård med omgivande skogsdungar

Både Krokstorps gård och Ljusekulla gård är värdefulla delar av socknens historia och är välbevarade gårdsanläggningar.

Ljusekulla gård har en mycket lång kontinuitet och är omnämnd i en jordbok år 1546-47. Det är möjligt att gården har funnits längre än så. Gården finns markerad i lantmäteriets kartor sedan år 1717. Då var Ljusekulla gård en fyrlängad gård som låg strax söder om nuvarande gård.

Redan på kartan från laga skifte 1828 kan man se att gården har delats i två enheter, en norr och en söder om Ljusekullavägen. De två enheterna lever sida vid sida fram till slutet på 1800-talet, då den södra gården försvinner. Ljusekulla gård i sin nuvarande form kommer från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal. Byggnaderna på gården är tidstypiska för jordbrukets utveckling under den perioden. De representerar en tid av ett expansivt jordbruk, då nya odlingsmetoder

och tekniken utvecklades. Den gamla mangårdsbyggnaden från 1907 revs år 1989, men ekonomibygnader och tjänstebostäder finns kvar. I övrigt är gårdens struktur och exteriörerna välbevarade.

Krokstorps gård kallades tidigare för Krogstorp. Det är en ensamgård som sträcker sig tillbaka till åtminstone 1500-talet. Då ingick den i Bårslövs sjätting, som var en indelning av Lugude härad. Mangårdsbyggnaden är från 1916 och ekonomibygnaderna är av varierande ålder. Gården är en av de storgårdar som fortfarande fokuserar på jordbruk.

Skogsdungarna vid Krokstorp består av glasbjörk, ask och al och det finns anlagda dammar. Intressanta växter är skogslök och stor häxört. Floran är i övrigt ganska artfattig och rekreativvärde är relativt lågt. De däggdjurs om förekommer är bland annat rådjur, räv, grävling, fälthare, vildkanin, hermelin och småvessla.

Skogsdunge vid Krokstorp.

Krokstorps gård.

Ljusekulla gård.

Sammanfattning av befintliga värden och skydd

Vägnät av historiskt intresse, särskilt kring Ekeberga och Välluvs kyrkby, härstammar från bysamhällets tid. Särskilt vägdragningarna kring Välluv medverkar till förståelsen av kyrkbyns centrala funktion i socknen.

Handelsträdgårdar och växthus är ett karaktäristiskt inslag i området och har ett stort odlingshistoriskt värde. Trädgårdsverksamheten har varit en värdefull näringsgren i området. En del av växthusen har värden som solitärbyggnader, men framförallt är de en del av en mycket värdefull helhetsmiljö och omfattas därför av PBL 8:13.

Välluvs kyrkby, som omfattas av KLM 4, har en mycket lång kontinuitet och har behållit en småskalig, äldre bykaraktär. Kyrkan, prästgården och den bevarade klockaregården bildar en sammanhållen kyrkby med värdefulla utblickar över landskapet. Tillsammans med de kvarvarande gårdsenheterna och de äldre enfamiljshusen har bebyggelsen ett stort byggnads-historiskt värde och uppfyller kraven särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 8:13.

Påarp är ett av kommunens mest renodlade *stationssamhällen*. Enskilda byggnaders kulturvärden behöver utredas vidare för att få en heltäckande bild över kulturvärde bebyggelse i Påarps centrum. Samhället hade viktiga servicefunktioner för den omgivande landsbygden.

Bebyggelsen som uppfördes utefter järnvägsspåren och Mörarpsvägen samt äldre industrilokaler som visar på ortens expansion, har ett stort byggnads- och samhällshistoriskt värde. Till dessa byggnader hör också Folkets hus, som har ett socialhis-

toriskt värde, och småskolan. Samtliga omfattas av PBL 8:13 och 8:17.

Från Påarps historia som villasamhälle är det främst de seriebyggda småhusen vid Glebers väg som bedöms som särskilt värdefulla enligt PBL 8:13. Den småhusbebyggelse som uppfördes under 1950-, 60- och 70-talen är i huvudsak välbevarad och uttrycker väl småhusrörelsens kraftiga expansion under denna tid. De bör beaktas som enhetlig miljö och arkitekturen ska behandlas med varsamhet. Även 1960-talets välbevarade centrumsatsning längs Ekebergavägen med lägenheter och affärslokaler har ett kulturhistoriskt värde. Varsamhetskrav enligt PBL 8:17 gäller.

Hagaparken/Flybjärsskogen i Påarp är en 2,5 hektar stor ängslövskog som har ett högt naturvärde, klass tre. Skogen har en skyddsvärd flora och är av värde för landskapsbilden. Kopplingen till folkrörelsen och platsens historia som tivoli och dansbana ger den även ett kulturmiljövärde. Hagaparken fyller en viktig funktion för friluftsliv och rekreation.

Ekebergaskogen och Ekeberga gård har en mycket lång historia. Skogen finns omnämnd redan på tidigt 1500-tal. Idag omfattar den 8 hektar lövskog och har högt naturvärde, klass 3. Den har botaniska och zoologiska värden och är av betydelse för landskapsbilden och för friluftsliv och rekreation. Skogsvårdslagen reglerar ädellövskogen. Gården är en ensamgård vars föregångare kan spåras tillbaka i medeltiden. Nuvarande mangårdsbyggnad från 1865 har arkitektoniskt värde och tillsammans med ekonomilängor och ladufogdebostaden utgör byggnaderna en värdefull helhet. PBL 8:13 tillämpas.

En äldre ägogräns som kan härledas till Ekebergamarken finns bevarad. Idag markeras den av en trädra samt av bebyggelsegränsen till Påarps samhälle. Gränsen bidrar med förståelse för det äldre kulturlandskapet.

Gårdslägen för Långeberga by. De utskiftade gårdarna och de arkeologiska lämningarna på den gamla bytomten i Långeberga är kulturhistoriskt värdefulla. De visar den långa kontinuiteten i området och är värdefulla inslag i landskapsbilden. Varsamhet enligt PBL 8:17 tillämpas.

Långebergaskogen är en fuktig ädelövskog som omfattar 6 hektar och som gränsar till Lussebäcken. Skogen har ett högt naturvärde, klass 3, med hänvisning till värden för botanik, zoologi, hydrologi, landskapsbild och för friluftsliv och rekreation. Långebergaskogen är en viktig del i grönstråket mellan Ramlösa och Bruces skog. Skogsvårdslagen och miljöbalken tillämpas tills området har detaljplanelagts, då PBL tar över. Tvåstegsdikena som har anlagts vid Långebergaskogen är särskilt intressanta. Helsingborg är först i landet med denna typ av förbättringar i vattendrag som innebär att man schaktar ur de branta dikeskanterna och skapar svämytor där vattnet kan svämma över kanterna.

Ljusekulla gård och Krokstorps gård är ensamgårdar med lång historia och stort kontinuitetsvärde. De har välbevarad bebyggelse och en tydlig koppling till kringliggande kulturlandskap. Båda gårdarna omfattas av PBL 8:13. Skogsdungarna vid Krokstorp, 21 hektar, är artrika lövskogar med anlagda dammar. Naturvärdet är högt, klass 3, med hänvisning till

växt- och djurlivet samt värden för landskapsbilden och för friluftsliv och rekreation. Tack vare den fuktiga marken har de även hydrologiska värden. Skogsvårdslagen och miljöbalken tillämpas tills området har detaljplanelagts, då PBL tar över.

Våtmark i Välluv. Anlagd våtmark (2016) på cirka 4 hektar vars syfte är att rena vatten från närsalter, gynna biologisk mångfald och rekreation, samt fördröja vatten och därmed jämna ut flödestoppar i Lussebäcken. Våtmarken tillför en värdefull biotop för växt- och djurlivet i ett annars vattenfattigt landskap och har på kort tid blivit ett framträdande inslag i landskapsbilden. Den stora vattenspegeln drar till sig rastande fåglar och det betade kringområdet gynnar särskilt vadarfåglar. Stigar har anlagts till Påarp, vilket underlättar för tätortsnära rekreation.

Övriga strukturer och värden i landskapet

Alla *stenmurar, åkerholmar, småvatten, odlingsrösen, märkegravar och alléer* i odlingslandskapet är skyddade genom biotopskyddet i miljöbalken MB 7:11. Det innebär att det krävs tillstånd av länsstyrelsen, som tillsynsmyndighet, för att ta bort eller på annat sätt påverka natur- och kulturelementen i det öppna odlingslandskapet. Det krävs även tillstånd av skogsstyrelsen för att påverka biotoper i skogsmark. Objekten är inte utmärkta på kartorna.

Större våtmarker (över 1 ha) som inte omfattas av biotopskydd fyller även de en viktig biologisk och hydrologisk funktion i landskapet. Ändring av alla våtmarker kräver tillstånd från länsstyrelsen. Endast objekt med särskilt höga natur- och kulturvärden finns med på kartan.

Fornlämningar, kyrkor och kyrkogårdar är skyddade genom lagen om kulturminnen med mera. För information om fornlämningar hänvisas till fornsok.se.

Ansvar för att skydda och vårda våra natur- och kulturmiljöer delas av alla, såväl enskilda som myndigheter.

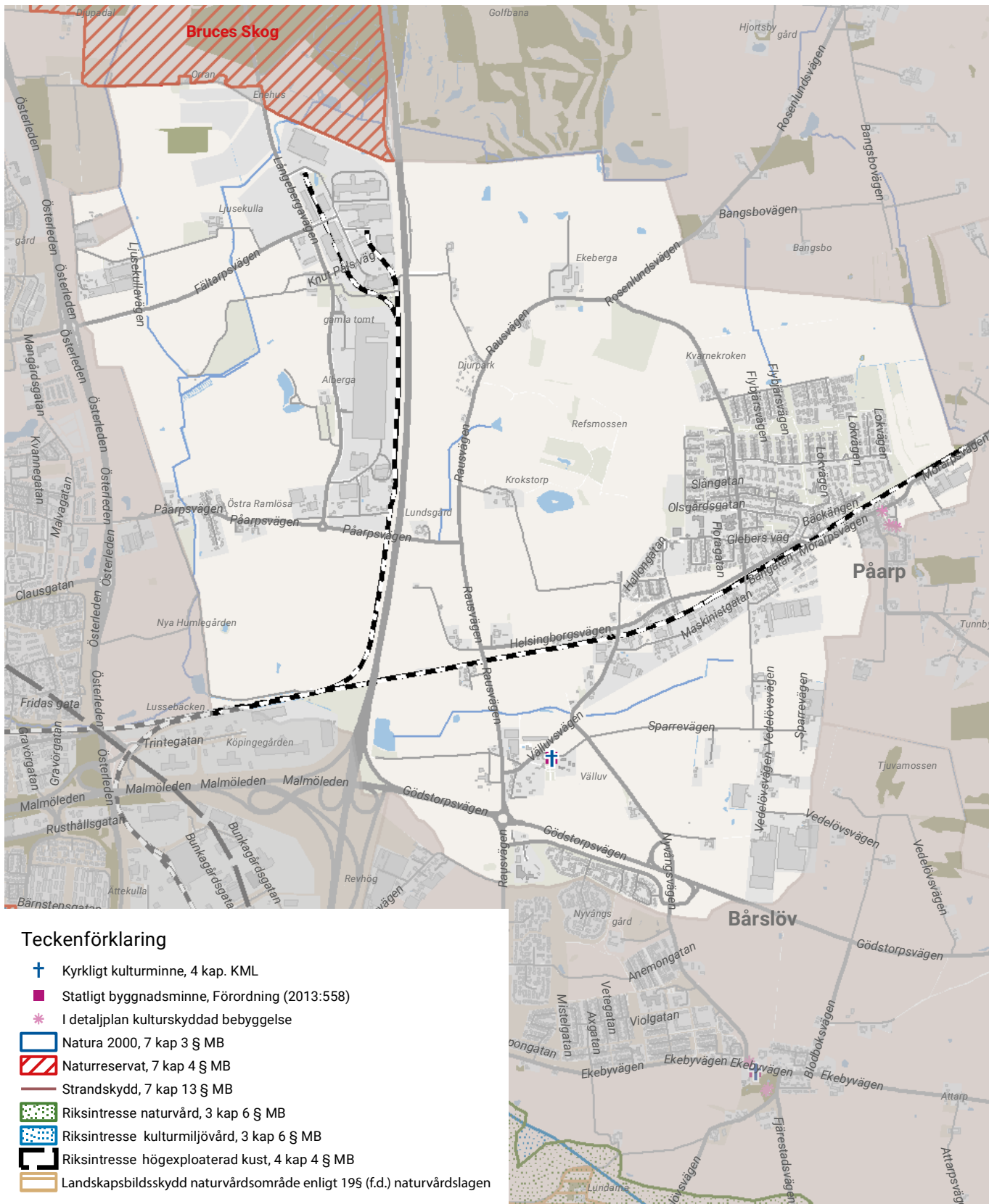

Fyrfläckad trollslända i Alberga våtmark..

Skyddade natur- och kulturmiljöer

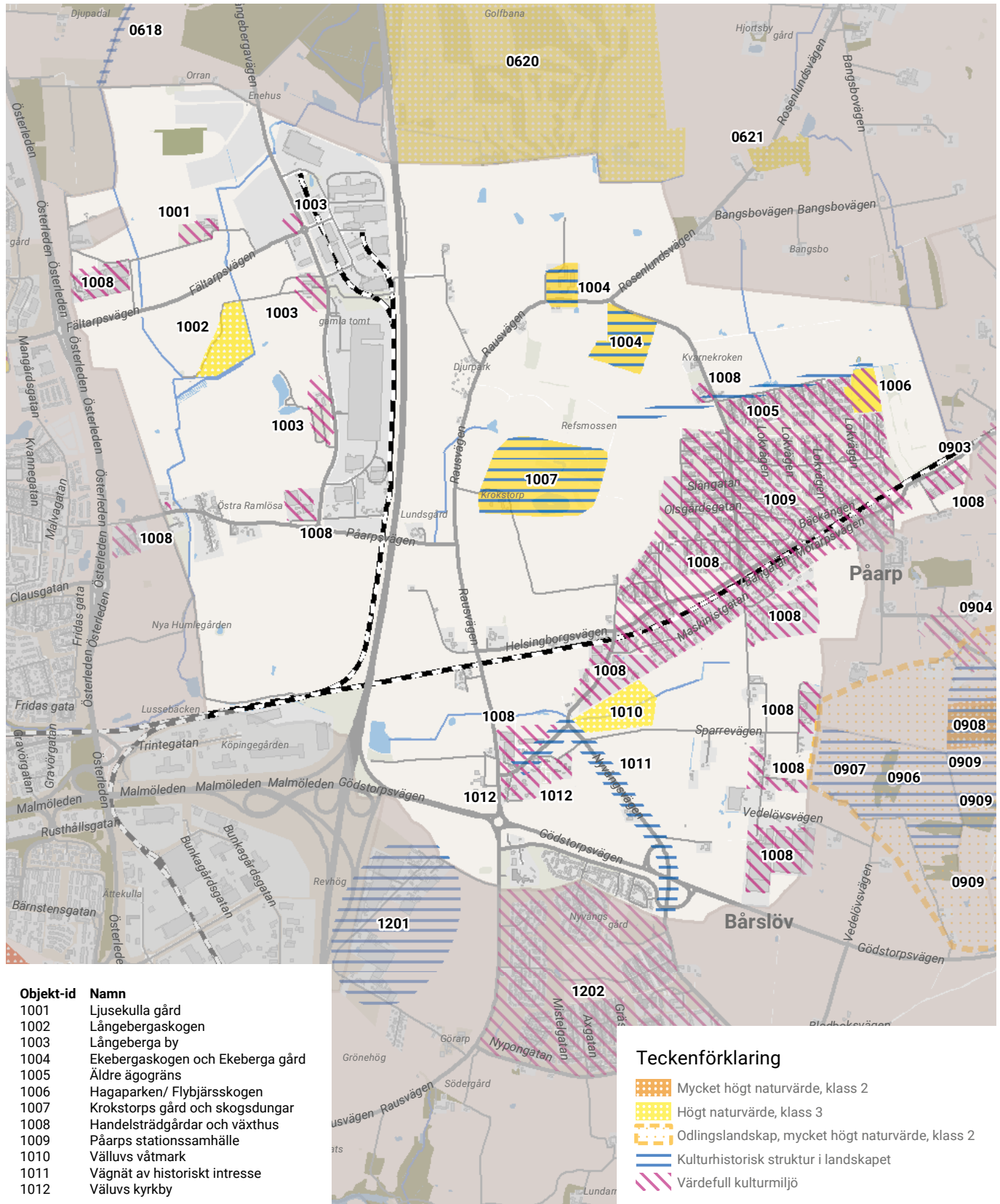
För information om fornlämningar läs mer på fornsok.se.

Generellt biotopskydd enligt miljöbalken kap 7:11 redovisas inte på kartan.

Lokala natur- och kulturvärden att förstärka i planeringen

I Introduktion till Natur- och kulturmiljöprogram kan du läsa mer om bedömning av lokala natur- och kulturvärden.

Källor

Borna Ahlkvist Hélène, Aspeborg Håkan & Lorentzon Moa. Långeberga bytomt: Skåne, Välluv socken, Långeberga 3:3, RAÄ 34: arkeologisk utredning och förundersökning. Lund: Avdelningen för arkeologiska undersökningar, Riksantikvarieämbetet (2004).

Ohlén Carl-Eric, Sydow Waldemar von & Björkman Sten (red.) Svenska gods och gårdar. D. 5, Skåne: västra delen. Uddevalla: Svenska gods och gårdar (1944).

Ulfsparre Anna Christina & Greiff Mats (red.). Helsingborgs historia. D. 8:1, Landsbygden. Helsingborg: Helsingborgs stad (2010).

Helsingborgs museum, Kulturminnesprogram för Helsingborgs kommun, 1991.

Helsingborgs stadsbyggnadskontor, Naturvårdsplan för Helsingborgs kommun, 1992.

Naturskyddsföreningen i Helsingborg, florainventeringar 1980-ff.

Ortsanalys för Påarp 2004.
www.helsingborg.se/

Helsingborgs Översiktsplan 2010.
www.helsingborg.se/

Krokstorps gård.
www.krokstorp.net (2012-09-10)

Lantmäteriet
Historiska kartor.
www.lantmateriet.se/

Riksantikvarieämbetet,
Fornsök - fornlämningsregistret.
www.raa.se/

Riksarkivet, nationell arkivdatabas.
www.nad.riksarkivet.se/

Eksnabbvinge i Långebergaskogen.

Du hjälper oss att hålla naturen hel och ren genom att meddela oss om fel eller lämna synpunkter. Det kan du enkelt göra med hjälp av appen "**Ett bättre Helsingborg**". Du kan även ringa eller mejla. Helsingborg kontaktcenter: 042-10 50 00, kontaktcenter@helsingborg.se

helsingborg.se/naturochkultur

HELSINGBORG